بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2024/HC-B12/37
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** އާއިޝަތު ޝާހިދާ / މ. ބަހިކުރިމާގެ، މާލެ
- **އިސްތިއުނާފާ ދެކޮޅު ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ފަނޑިޔާރު ހަސަން ޝަފީޢު

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްމާލިކު ހުސައިން

ނިމުނު ތާރީޚު: 05 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1446 / 08 އޮކްޓޫބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ހުށަހެޅި ތާރީޚް: 16 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1445 / 19 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރު:

- ނަންބަރު: 145-J/MA/2024/1922
- ނިކުތް ތަން: ޖުވެނައިލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 28 ނޮވެމްބަރު 2024
- ނިމުނު ތާރީޚް: 29 ނޮވެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
އާއިޝަތު ޝާހިދާ، ދ. ބަހާރީވިލާ
ވަކީލު ވަކީލް: ނާދިރާ އަބްދުﷲ / ފާތިމަތު،
ހދ. ކުޅުދުއްފުށި

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
ވަކީލު ވަކީލުން:
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އާއިޝަތު މުޙައްމަދު
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު ރައްޝާދު
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ފާތިމަތު ޝަފާނާ

ކޯޓު އަމުރު – ޤާނޫނުއަސާސީގެ 32 ވަނަ މާއްދާ – ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2013 ([illegible] ޤާނޫނު) – [illegible]
ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާ – [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) އަދި (5)

ފަނޑިޔާރު ޝުޖޫނާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޯގަސްޓު 2024) "ކޯޓު އަމުރު" އަށް [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި [illegible]، [illegible]. [illegible]، ޢާއިޝަތު ޝާހިދާ[1] (މީގެ ފަހުން "ޢާއިޝަތު ޝާހިދާ" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް")ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލި މައްސަލައެކެވެ.

2. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] (މީގެ ފަހުން "[illegible]" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު [illegible]" ނުވަތަ "[illegible] [illegible] [illegible]") [illegible].

މައްސަލައިގެ ކަންހިނގާފައިވާގޮތް

3. ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2013 ([illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "[illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު") ގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible] ޢާއިޝަތު ޝާހިދާ އާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2024 އޯގަސްޓު 27 ވަނަ ދުވަހުގެ 13:00 ހާއިރު [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢާއިޝަތު ޝާހިދާއާއި [illegible]

---

[1] ދިވެހިރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު: A060967

އިބްރާހީމް އެސަރަހައްދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަމުރުކުރުމުން އެ ސަރަހައްދުން [illegible] [illegible] ފުލުހުންގެ [illegible] [illegible] އެ ސަރަހައްދުން [illegible] [illegible] ފުލުހުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި 28 އޮގަސްޓު 2024 ގައި [illegible] [illegible] ހައްޔަރުކޮށްފައިވެއެވެ.[2]

4. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] ބަންދުގައި [illegible] އެކަށީގެންވާ ހެކި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާއި، އެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރާއި 5 ވަނަ ނަންބަރަށް ހަވާލާދީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު") ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް 15 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކުރުމަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން އެދިފައިވެއެވެ.[3]

5. 29 އޮގަސްޓު 2024ގެ 12:15އިން ފެށިގެން 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2024ގެ 12:14ގެ ނިޔަލަށް [illegible] [illegible] 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކުރުމަށް [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޮގަސްޓު 2024) އަމުރުން އެ ކޯޓުން އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

6. އެ އަމުރުގައި ބަންދުގައި [illegible] އަމުރުކުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ދިވެހި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ބަންދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[2] ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު TD15S50S ހައްޔަރުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] ފޯމު

[3] ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ [illegible] ނަންބަރު MF/206179 (28 އޮގަސްޓު 2024) ބަންދުކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ފޯމު

ސަބަބުގެ ގޮތުގައި [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރާއި (5) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް [illegible] އެ އަމުރުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާ

7. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޮގަސްޓު 2024) ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވަނީ ސަރީޙު އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ޢާއިޝަތު ސާދިޔާގެ [illegible] އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް 3 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި، އެ ނުކުތާތައް ތަފްސީލުކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކުގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވަނީ އަންނަނިވި ނުކުތާތަކެވެ.

7.1. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޮގަސްޓު 2024) އަމުރުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ 3 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައެޅުއްވައި، [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވުމާއި، އެ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވުމާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 49 އަދި 50 އަދި 51 ވަނަ މާއްދާއާއި އެ ޤާނޫނުގެ 52 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވުމާއި، [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އަމުރަކީ އެ މާއްދާތަކާ [illegible] [illegible] [illegible] އަމުރަކަށްވުމުން، އަދި އެގޮތުން އެ މާއްދާތަކުން [illegible] ޤާނޫނުގައި އަދި [illegible] އެ އަމުރު ނެރުއްވާފައިވަނީ [illegible] ނުކުތާއާއި،

7.2. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޮގަސްޓު 2024) އަމުރުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ 3 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވަނީ، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރާ

ކުރަން ބޭނުން އެއްވެސް ޖިނާވަތެއްގެ ހެއްކެއްނެތި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބެލެން ހުރަހެއް ނެތްކަމާއި،

7.3. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޮގަސްޓު 2024) އަމުރުން އާއިސަތު ޝާހިދާ 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމުމުގެ ގޮތުން އޭނާއަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރި ފަރާތެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، ސަބަބުތަކެއް ބަޔާންނުކޮށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބެލެން ހުރަހެއް ނެތްކަމެވެ.

8. ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

8.1. ފުލުހުން ތަޙުޤީޤުކުރުން މުއްދަތު މަޖިލީހުގައި ބަޔާނުން ގެންގޮސްފައިވަނީ، އެމްބަސީއެއް ކައިރިއަށް އެއްކުރުމަށާއި، އެމްބަސީ ކައިރިއަށް އެއްވުމަށް އާއިސަތު ޝާހިދާއަށް ތަޙުޤީޤުކުރުން ނަސޭހަތްދިނުމުންވެސް އެމްބަސީއާއި ކައިރިއަށް އެއްވެފައިނުވާކަމުގައެވެ. ފަންސާސް ފޫޓު ދުރުގައިވެސް ހުއްޓުނިޔަ ގޮތަށް ސިޔާސީ ފިކުރުތަކުގެ ފަންސާސް ފޫޓުތެރޭ ދަތުރުކުރަމުންދިޔައީ އަދި ފަންސާސް ފޫޓުން ދުރުގައި ހުރެ ތިބެގެން ސައުންޑް ސިސްޓަމް ބޭނުންކޮށްގެން އެއްވުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ހުއްދަކުރާގޮތަށް، އެމްބަސީއެއް ހިމެނޭ ސަރަޙައްދުގައި ނަމަ ފުލުހުންގެ އެއްވުންތަކެއް ނުބެހޭނެކަމަށް ފުލުހުން ބުނި އަދި އެގޮތަށް އަންގާ ކަނޑައެޅިފައިވާ ޤާނޫނީ ޙައްޤު އަންގާ އެންގުމެއްކަމުގައެވެ.

8.2. މީގެ އިތުރުން، އެ ސަރަޙައްދުގައި ފުލުހުން ބަންދުކުރިކަމާ ހިނދުކޮޅު، އެބަޔާގެ ކައިރިން ދަތުރުކުރަމުންދިޔަ ބާރު ހިންގުމުގެ ފަރާތުން ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާގޮތުގައި ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކުގައި އެއްވުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނު ގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާކަމުގައެވެ.

8.3. އާއިސަތު ޝާހިދާއާއި އެހެން ފަރާތްތައް ތަޙުޤީޤުގައި ހުރި ބައެއް އެމްބަސީއެއް ކައިރިއަށް އެއްވާ އެއްވުން ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާކަމަށް ފުލުހުން ދަށުން ބުނެވިފައިވެސް އަމުރުކުރުން އެހެ މަގު ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކުގައި

އެއްވެހުރުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެކަމަކީ ޖިނާއީ ކުށަކަށް ހަދައި ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އާއިޝަތު ސާބިރާއާމެދު ފިޔަވަޅު އަޅާފައިވަނީ ކަނޑައެޅިގެން ޤާނޫނާ ޚިލާފަށްކަމަށެވެ. އެގޮތުން، މި ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އިޖުރާއަތާއި ޚިލާފަށް ފުލުހުން ޢަމަލުކޮށްފައިވާކަމަށެވެ.

8.4. މީގެ އިތުރުން، ސުލްހަވެރިކަމާއެކު އެއްވެހުރުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާލީމާ، [illegible] އެ މާއްދާގައިވާ އިޖުރާއަތުން ފުލުހުން ޢަމަލުކޮށްފައިވާކަމަށް، އެއްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމަ [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ފުލުހުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

8.5. ފުލުހުން މި ހާދިސާއާ ގުޅިގެން ކުރި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުލްހަވެރިކަމާއެކު އެއްވެހުރުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުން [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible].

8.6. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަދައި، އެއްވެހުރުމާ ގުޅިގެން ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އާއިޝަތު ސާބިރާއާމެދު ފިޔަވަޅު އަޅާފައިވަނީ، ކަނޑައެޅިގެން ޤާނޫނާ ޚިލާފަށްކަމަށެވެ.

9. ދެވަނަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

9.1. އާއިޝަތު ސާބިރާގެ މައްސަލަ ފުލުހުން ތުހުމަތުކުރަނީ މައިގަނޑު 3 ކަމަކަށްކަމާއި، ފުރަތަމަ ތުހުމަތަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ޤާނޫނުމަދަނީގެއުޞޫލުތައް") ގެ 533 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިން ކުރާ އެއްބަސްވުމެއް ކުރިއަށް ގޮސް އަޅުގަދަކަން މުޢާމަލާތް ކުރަކުރަ ކުރަނީ ފުރުމަތީ އެ ސަރަހައްދު ދާއިރާ ދިރުމަށް ފުރުޞަތު އެންގުމަށް އެ ސަރަހައްދު ދާއިރާ ނުގޮސް ފުރުޞަތުގެ މޯލްޑިވް ހުރަސްއަޅާފައިވާކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭގޮތެއް. ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަކީ، ފުރުޞަތު އެދިފައިވާ އެއްބަސްވުމާ 50 ޕަސެންޓު ދުވަސްވީ ތެރޭގައި ބަލައިކުރާނެ، އެގޮތުގައި މާއިސަތު ސާބިތުވާ އަދަދުކަށް ހައިވާކަމުގެ ގޮތެވެ.

9.2 ދުވަހު ތުހުމަތަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުމަދަނީގެ 615 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެފައި، އެހެން މީހުންނަށް ގެއްލުންކަމުން އެއްގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ތުހުމަތުކުރާނީ، ގެއްލުންކަމަށް ފުރުޞަތު ބަޔާނީ އެއްބަސްވުމަށް ގެންދެވުނު އެއްގޮތަށް ކުރަނީ އޭގެ ގޮތުން ފުރިހަމަ ބަޔާން ކުރަން ވިޔަފާރި ހަރަކާތްތަކާ ހުރިހާ ތުހުމަތުގެ ގޮތެވެ.

9.3 ވިޔަފާރި ތުހުމަތަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުމަދަނީގެ 615 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެފައި، ހަމަހަމަ ބަޔާންކުރުމުގެ ތުހުމަތުކުރާނީ، މިކަމުގައި ހާލަތު ފުރުޞަތު ދޫކޮށް ދުވަ މައްސަލަ ތުހުމަތުކުރެވެނީއެވެ.

9.4 އެހެންކަމުން، މާއިސަތު ސާބިތުވާ މައްސަލަ ތުހުމަތުކުރާ ކަންތައް ގެދޮރު ކުރެވޭނެ ވިޔަފާރީގެ ދަރި ދުރަކަށް ހާޒިރު ކުރަންޖެހޭފައިވާ އެގޮތަށް ދަރި ނުލިބުން ކަމެވެ.

10. ވިޔަފާރި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ދިރާސާކުރަން ޖެހޭ ފުރުޞަތު އެންމެހާ ކަންކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

10.1 ވަކި ފުރުޞަތު މުޢާމަލާތުގެ ސަބަބުން ނުރައްކާތެރި ފުރުޞަތުކަމަށް ކަނޑައަޅަންވާނީ ޝަރީޢަތުގެ ބައްދަލު ވާނެ ދިރާސާތަކުގެ ގޮތުގައި 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަން ކަމަށްވާތީ، މާއިސަތު ސާބިތުވާތީ އެއްގޮތް ދިރާގު ނަމް ފުރުޞަތުކަމާއި، ޕެންޝަން މަސައްކަތުކާއި، ފަރުވާދިނުމުގެ މަސައްކަތް ގެދޮރު އާންމުން ލިބިގަތުމަށް ތަފްސީލީ ގަވާއިދުތަކުގެ ހިންގާ ސިޔާސަތު ހަރަކާތްތަކުގެ ހަރަކާތްތެރިވުމަކާއި، އެކަށީގެން ކުރެވޭ ކަންތައްތަކާއި، އަދި އޭގެ މާއްދާ ގާނޫނީ ހިމާޔަތް ގޮތުގައި ބަރުދަނުވާ ކަމެއްކަމާއި، ހަމަތަކަށް ކަނޑައަޅާ އަސާސީ ހައްގުތަކާއި

[illegible] އެވިޑެންސް ކައިރިއަށް ނުދިއުމަށް [illegible] [illegible] އެކަމަށް [illegible] ބުނެފައިވާކަމާއި، ކުރުމުގެ އަމަލުތައް ހިނގާފައިވާކަމުގައެވެ.

10.2. މިއިން އެއްވެސް ކަމަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްނުދީ، ޝާހިދުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ނުރައްކާތެރި ފަރާތެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، 3 ދުވަހަށް ބަންދުކުރުމަށް ނިންމާފައިވަނީ ސަރަޙައްދުކޯޓުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފަށް ކަމުގައެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދޭގޮތް

11. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 އަމުރު ބާތިލުކޮށްދިނުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ޚުލާޞާ

12. ދައުލަތުގެ ޖަވާބުގައި ބުނެފައިވަނީ މި މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަކީ އިސްތިއުނާފީ އޮތޯރިޓީ ދާއިރާގެ ނުކުތާތަކެއް ނޫނީ، އެ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅޭނެ ތަނެއް ނެތްކަމުގައި ކަނޑައަޅުއްވުން އެދޭ ކަމުގައެވެ. މި އިޖުރާއީ އިއުތިރާޟުގައި ދައުލަތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

12.1. ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި، ދަށު ކޯޓުތަކާއި ޖުޑިޝަލް އޮތޯރިޓީތަކުގެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ ގޮތްތަކެއް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި އެފަދަ ޤާނޫނީ [illegible] ކޯޓަކުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 **އިބްރާހީމް [illegible] ވ. [illegible]** ގެ މައްސަލާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމުގައެވެ.

12.2. މި މައްސަލައިގައި ޢާއިޝަތު ޝާހިދާ ބަންދުކުރި ސަބަބުތަކެއް ފާސް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ޢާއިޝަތު ޝާހިދާ ބަންދުކުރުމަށް ނިންމި މައްސަލައަކީ، ދިވެހި ފުލުހުންނަށް ޢާއިޝަތު ޝާހިދާ ޢައްޔަނުކުރެވޭގެ ބާވަތުގެ މައްސަލައެއްނޫންކަމަށް ބުނުމީ އިސްތިއުނާފުވާ ހަރަކާތްތަކުން ފާހަގަ ސަބަބެއްނޫންކަމުގައެވެ.

13. އެހެނަސް، އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ މި ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުން ނިންމާ ޙުކުމުގައި، ބަލާއިރު ބަލަން އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލު ތިރީގައި ބަޔާންކުރަމެވެ.

14. ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ދައުލަތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

14.1. ދިވެހިރާއްޖެއިން ވަނީ 14 އެޕްރީލް 1961 ގައި އަމަލުކުރަން ފަށާފައިވާ ވިއެނާ ކޮންވެންޝަން އޮން ޑިޕްލޮމެޓިކް ރިލޭޝަންސްއަށް 2 އޮކްޓޫބަރު 2007ގައި އެކްސެސްކޮށްފައިވާއިރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 20/2021 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފޮރިން ސަރވިސްގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ގަވާއިދު ނަންބަރު 2022/R-130 (ބޭރު ގައުމުތަކުންނާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާއިމުކުރާ ޑިޕްލޮމެޓިކް މިޝަންތަކާއި ކޮންސިއުލަރ ޕޯސްޓުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާއިމުކުރުމާއި ހިންގުމާ ގުޅޭ ގަވާއިދު) ގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، ޑިޕްލޮމެޓިކް މިޝަންތަކާއި އެ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ ޑިޕްލޮމެޓިކް ސްޓާފުންނަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން، ވިއެނާ ކޮންވެންޝަން އޮން ޑިޕްލޮމެޓިކް ރިލޭޝަންސް 1961 އާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން އިމްތިޔާޒުތައް ދިނުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

14.2. މި ގަވާއިދުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ބޭރު ގައުމުތަކުންނާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާއިމުކުރާ ޑިޕްލޮމެޓިކް މިޝަންތަކާއި ކޮންސިއުލަރ ޕޯސްޓުތަކުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދީ ފުލުހުންގެ ދުރުމުގެ ފާރަވެރިކަމުގައި ސިފައިންނަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

14.3. މިގޮތުން ވިއެނާ ކޮންވެންޝަން އޮން ޑިޕްލޮމެޓިކް ރިލޭޝަންސް 1961 ގެ އާޓިކަލް 22 އާއި 30 އަށް ބަލާލެވިފައިވެއެވެ. ސުޕަރވިޝަންކޮށްފައިކާ އެއްބަސްވުމުތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (8) ގެ ދަށުން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ ޑިޕްލޮމެޓިކް މިޝަންތަކުގެ ކައިރިއަށް އެ މިޝަނުގެ ގޭޓުގެ އިންޒާރުކުރުން ފެށިގެން ކޮޅުން ހިސާބުން 50 ފޫޓު ހިސާބު ސަރަހައްދަކީ އެއިން ތަނަކަށް އެއްވެ ހުއްދައެއް ގޮތަށް ނުވަތަ އިރުޝާދު ވިލާގެ އެއްވެސް ބޭރުގައި މަނާކުރެވިފައިވާ ސަރަހައްދުތަކަށް ބަންދުކޮށްފައިވާކަމުގައެވެ.

14.4. އާއިޝަތު ޝާދިޔާގެ އަދަލުބަދަލުގެ ސަރަހައްދުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާއިމުވެ ތިބީ ސަފީރުންނަށް ފުރައްސާރަކުރުމާއި، އުނދަގޫކުރުމުގެ ޢަމަލުތަކަކީ މި މައްސަލައިގައި އެކަނި އޮތް ކަމެއް ނޫންކަމާއި، މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެ އޮފިސަރުންގެ އިތުރުން ސައޫދީ އަރަބިއްޔާގެ އެމްބަސީގެ ދިރިއުޅޭ ގެ ކައިރިއަށް އެއްވެ، އެމްބަސީއަށް ފުރައްސާރަކުރަމުން ވިރޯދީ އަޑު ފާޅުކޮށް އުފެދިއްޖެއިން ފުރުޅުނުން ފާޅުކުރިކަމަށް ސިޓީއިން އެނގޭކަމުގައެވެ.[4]

14.5. މިކަންކަމުން ބަލާއިރު، އާއިޝަތު ޝާދިޔާ ކުރަ ޢަމަލުތަކަކީ ވިއެނާ ކޮންވެންޝަން އޮން ޑިޕްލޮމެޓިކް ރިލޭޝަންސް 1961ގެ އާޓިކަލް 30 އާ ޚިލާފު ޢަމަލުކަމުގައެވެ. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން އާއިޝަތު ޝާދިޔާ ބަންދުކުރެވިފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަމުރަކުން ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ބައްޓަންކުރުމާއި، އެއްވުންތަކުގެ ދިރިއުޅުންކަމާއި، ގުޅިގެން ފުލުހުން ހުރި ޝަކުވާއާއި، ބަންދުކުރުމުގެ ގޮތް ކަނޑައަޅައިދިނުމުން އަމުރު ހުރިކަން އެނގޭކަމުގައެވެ.

---

[4] މިނިސްޓްރީ އޮފް ފޮރިން އެފެއާޒްގެ ނަންބަރު 25-D1/171/2024/164 (11 ޑިސެމްބަރު 2024)ގެ ސިޓީއަށް ބައްލަވާލައްވާށެވެ.

14.6. އާއި ސަރަޙައްދު ސަރަޙައްދާ، ޕްރޮޖެކްޓް އިމްޕެކްޓް ހިމެނޭގޮތަށް ބަދަލުކުރެވި ދެފަރާތުގެ އަމަލުކުރުމުން އެއްބަސްވުމެއް ހިނގައިދާ ކުރިން ހިނގުމަށް އެއްބަސްވުމަށް އާ އެއްބަސްވުމަށް އާއި ސަރަޙައްދު ސަރަޙައްދާ އަމަލުކުރަންޖެހޭނެކަމަށް، ދިނުން ސިޔާސަތު ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވެގެންވާތީއެވެ.

15. ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ގޮތުގައި ދައުލަތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

15.1. އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ސާބިތުކުރުމުގެ ޒިންމާއަކީ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ބަލާނުލާ ކަންކަމަށް ބަދަލުގެނައުމަށް ގޮތެއް ކަނޑައަޅާ މަޖިލީހުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ކަންކަމާ ގުޅޭ ނުކުތާގައި، އެކަންކަމަކީ ދައުލަތާ އުފާފުރު ބަޔަކުގައި އޮފީހުގައި ދައުލަތުގެ ކަމުގެ އެންމެހައި ސާބިތުކުރެވުނު ބަޔާން ކަންކަން ކަމުގައެވެ.

15.2. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/15 **ޢަލީ އަޙްމަދު ވ. ޕޯޓް ސިޓީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕް** މައްސަލައިގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން މަޖިލިސްއަކީ ހުރި ގަވާއިދު އާގެ އެންމެ ފަހުން ބަދަލުކުރި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހައިކޯޓުގެ **ޕޯޓް ސިޓީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕް ވ. މުޙައްމަދު އަޙްމަދު ސަލީމް** މައްސަލައިގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމުގައެވެ.

16. ތިންވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ގޮތުގައި ދައުލަތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

16.1. މި މައްސަލައިގައި އާއި ސަރަޙައްދު ސަރަޙައްދާ ބަދަލުކުރުމަށް ފަރާތުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ސަރަޙައްދުތަކަށް ޖާގައި އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ނަންބަރާއި، (5) ނަންބަރަށްކަމުގައިވީނަމަވެސް، (3) ގައިވާ ތަރުތީބުކުރުމާ ކުރީގެ އަމަލު ހިންގުމުގައި އާއި ސަރަޙައްދު ސަރަޙައްދާ ބައިތިއްބައިވާ ގޮތް ހަރަކާތްތައް ފިޔަވައި ސަރުކާރު ބޭނުންކުރުމަށް ސިޔާސަތު ހިފައި ފުރިހަމަ ބަޔާންކުރެވުނު ކަމަށްވާތީ ބާރުކުރެވިފައިވާކަމުގައި، (5) ގައިވާ ތަރުތީބުގައިވާ ޖާގާގެ ހިސާބުން ގޮތެއް ނިންމައިދިނުމަށް ކަނޑައަޅާ ރަހުމަތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ގެނަސް އިތުރުކުރުން އެކަމާ ސަރުކާރުގެ އަމަލުތަކުގެ ބަޔާ

ގޮތް ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] ޝާހިދުންނާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އެނގޭކަމަށް އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމުގައެވެ.

16.2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/355 **[illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible]**

[illegible] އެނގޭކަމުގައެވެ.

16.3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އޭނާގެ [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާއަށް

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 49 ވަނަ މާއްދާގެ

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން އެދުނުގޮތް

17. އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން [illegible] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922

ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މައްސަލަ ނިންމައި ދިނުމެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

18. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އުފައްދާ ޖަދަލަކީ؛

18.1. [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، 50 ވަނަ މާއްދާއާއި، 51 ވަނަ މާއްދާއާއި، 52 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްނުކޮށް، މި މާއްދާތަކާއި ޚިލާފަށް ކޯޓުން އަމުރު [illegible] ޖަދަލާއި،

18.2. [illegible] [illegible] 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކުރުމަށް [illegible] [illegible] މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރާ [illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ކަމުގެ ޖަދަލާއި،

18.3. [illegible] [illegible] 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމުމުގައި އޭނާއަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރި ފަރާތެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް ކަމުގެ ޖަދަލެވެ.

ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިޖުރާއީ އިޢުތިރާޟް

19. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަކީ އިސްތިއުނާފީ [illegible] [illegible] ނުކުތާތަކެއް ނޫންކަމާއި، އެ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް މި ކޯޓުން [illegible] ކަނޑައަޅަން ޖެހޭ [illegible] ނުކުތާކަމުގައި ކަނޑައަޅައިގެން ދައުލަތުން އުފުލައިފައެވެ.

20. މި އިޖުރާއީ އިޢުތިރާޟުގެ އަލީގައި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް [illegible] ބަލާއިރު، މި ނުކުތާތަކުގައި [illegible] ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ [illegible]

ނައްސުތައް ބަޔާންކޮށް، އެފަދައިން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދޭނެ ސަބަބެއް އެކަމުގައި އޮތުން ޤާނޫނީ ބަހުސް ހުށަހަޅާފައިވާކަމުގައި ބެލެވެއެވެ.

21. މި މައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތްތަކާއި ގުޅުވައި، އިޖުރާއީ އިޢުތިރާޟްގައި ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަކީ، އެކަމުގައި ދެ ފަރާތަށް ބަހުސްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނީ، އެކަން އެފަދައިން ހިނގާފައިވާތީ ނުވަތަ ނޫންތޯ ބެލުމާއި، އެކަމުގައި ޤާނޫނީ މުޢާމަލާތް އެއްޗެއް ނުވަތަ ނޫންތޯއާއި އަދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެފަދަ ޤާނޫނީ ބަހުސެއް ދެކޭ ގޮތުން ދެ ފަރާތަށް ބަހުސްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނީ، ސަރީޙަކޮށްދޭން ނިޔާއާ ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަން ކަމުގައި ދެކެމެ، ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިޖުރާއީ އިޢުތިރާޟް ބަލައިގަނެވޭނެ ނޫން ކަމުގައި ކަނޑައަޅައިފީމެވެ.

ސުލްޙަވެރިކަމާއި އެއްވެތިބުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނީ ޙިމާޔަތް އަދުލު ނުލިބޭކަމަށް ބުނާ ބުނުން

22. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ބިނާކޮށްފައިވާ ގްރައުންޑް ކޯޓުގެ އަދި ނުކުތާއަކީ ސުލްޙަވެރިކަމާއި އެއްވެތިބުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޙައްޤުތަކުގައި އަދި އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ބަޔާނުގެ ބުނުއްވުމުގައި ޤާނޫނުގެ ގޮތް ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އިސްތިއުނާފު ޙިމާޔަތް ކަމުގައި ބުނާ ބުނުމެވެ.

23. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މިނިވަންކަމާއި ފުރުޞަތާއި، އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސްތަކާ ޚިލާފުނުވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ޙައްޤުގެ ބޭނުންހިފުމުގެ ފުރުޞަތު މިސާލަކަށް ދުވާލާއި ވަގުތުން އަދި މިންވަރެއް ގަވާއިދުން ޤާނޫނުތަކުގެ މިނިވަންކަން ކަނޑުވާ ދިރިގެންވާން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާއިރު، ދައުލަތުގެ ހުއްދައަށް ކުރިން

ހޯދުމަކާނުލައި ސުލްހަވެރިކަމާއެކު އެއްވެއްޖުމުގެ މިނިވަންކަން ކޮންމެ މީހަކަށް ލިބިދީފައިވާކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 32 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެއެވެ.

24. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަކީ ޙުދޫދެއްނެތް ލިބިދީފައިވާ ޙައްޤެއް ނޫންކަން އެނގެންދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބު ފެށޭ 16 ވަނަ މާއްދާއިންނެވެ. މި މާއްދާގައިވަނީ މިއިން އެއްވެސް ޙައްޤެއް ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ހިފެހެއްޓޭނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟްނުވާ ގޮތެއްގެ މަތިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނުތަކުގައެވެ.

25. ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ ބާބުގައި ކަށަވަރުކޮށްދޭ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ލިބިގެންވީނަމަވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 67 ވަނަ މާއްދާގައި ފުރުޞަތު ދޭ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާ ހަމަތަކާއި ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ގޮތުގެ މަތިން ކަމަށާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 27 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ދެކެވާ ފާޅުކުރުމުގެ މިނިވަންކަމާއި، 32 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ އެއްވެ އުޅުމުގެ މިނިވަންކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާއާއި، 67 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުދޫދުން ބޭރުގައި ބޭނުންކުރުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުއްދަކުރެވިދާނެކަމެއް ނޫންކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-C/24 **ޤަޟިއްޔާ** **([illegible])** ދުސްތޫރީ ޤަޟިއްޔާއިން ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

26. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 32 ވަނަ މާއްދާއިން ލިބިދޭ ސުލްހަވެރިކަމާއެކު އެއްވެއްޖުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ބައެއް ޙުދޫދުތަކުގެ ހަމަތައް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ސުލްހަވެރިކަމާއެކު އެއްވެއްޖުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނުގައެވެ.[5] އަދި ހަމަތަކަށް، ވަކި ވަކި ގޮތްގޮތުން ޙައްދުކުރެވިފައިވާކަމާއި، ސުލްހަވެރިކަމާއެކު އެއްވެއްޖުމުގެ ބައެއް ޤާނޫނުތަކުން

---

[5] ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2013 (ސުލްހަވެރިކަމާއެކު އެއްވެއްޖުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[illegible][6]

27. [illegible] 50 [illegible] 24 [illegible] (8) [illegible]

28. [illegible] 44 [illegible][7] [illegible][8] [illegible]

29. [illegible]

---

[6] [illegible] 1/2013 [illegible] 2 [illegible]

[7] [illegible] 1/2013 [illegible] 44 [illegible]

[8] [illegible] 1/2013 [illegible] 44 [illegible] (7)

އިންތިޒާމްކުރާ [illegible] އަންގައި، އެ [illegible] ވާހަކަދައްކައިގެން [illegible] ކޯޓުގެ [illegible][9] [illegible][10]

30. އިސްވެ ބަޔާންކުރި ފަދައިން [illegible][11]

31. [illegible][12] [illegible] ހާއިރު 13:00 ދުވަހުގެ ވަނަ 27 އޮގަސްޓު 2024 [illegible]

---

[9] ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2013 ([illegible] ޤާނޫނު) ގެ 49 ވަނަ މާއްދާ

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2013 ([illegible] ޤާނޫނު) ގެ 50 ވަނަ މާއްދާ

[11] ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2013 ([illegible] ޤާނޫނު) ގެ 51 ވަނަ މާއްދާ

[12] [illegible] ނަންބަރު LC2024/10961 / [illegible] ނަންބަރު MF/206179 (28 އޮގަސްޓު 2024) "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible]

ކައިރީގައި އެ ސަރަޙައްދުގައި ވަގުތު އަޑުގަދަ ބޭނުންކޮށް ހަރަކާތްތަކާއި ޑިމޮކްރެޓިކް މުޖުތަމަޢުތަކުން ދަތިވާގޮތަށް އަމަލުކުރުމުން އެ ސަރަޙައްދުން ޝަކުވާތަކެއް ލިބުމުން ފުލުހުންގެ ފަރާތުން އެންގުމުންވެސް އެ ސަރަޙައްދުން ނުހުއްޓާކަން ބުން ފުލުހުންގެ ދައުރު އަދާކުރުމަށް ހުރަސް އަޅާފައިވާތީ ކަން އެނގެއެވެ.

32. ބަންދުކުރި މައްސަލައާއި ސަބަބަށް ބަލާއިރު ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހަވާލާދިނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގާއިމުކޮށްފައިވާ ޑިމޮކްރެޓިކް މުޖުތަމަޢެއް ކައިރީގައި އާއިޝަތު ޝާހިދާ ގޮސް، އެތަނުގައި އަޑުގަދަކޮށް ބޭނުންކުރަންގެން ހައްޤުތަކާއި ދޭތެރޭ، އެކަން ދޫކޮށް ދިއުމަށް އެންގުމުން، އެކަމަށް ހުއްޓުމަށް ކުރިއަށް ނުދިޔަކަން.

33. އާއިޝަތު ޝާހިދާ ހައްޤުތަކާ ބަންދުކުރުމުގެ ގޮތުގެ ނިންމުމަށް އެދިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުގެ 533 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، 615 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާއި، (3) ވަނަ ނަންބަރާއި ހަވާލާދީ، ޤާނޫނު ނިންމުމަށް ކުރިމަތިވާ ތުހުމަތުގެ ސަބަބުތަކާއި ފުލުހުންގެ ބަޔާންތަކުގެ ތެރެއިން، އަދި ގޮތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމުގެ ތަފްސީލު ފުލުހުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[13]

34. މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން ވީޑިއޯ ހުށަހަޅާ ގަނެ ދިވެހި ފުލުހުންގެ އިންޓެލިޖެންސް ޑިޕާޓްމަންޓުން، ސީސީޓީވީ ކެމެރާގެ ފުޓޭޖްތަކުގެ ސްކްރީން ޝޮޓްތަކާއި، ކޯޓުގެ ވެރިން ދިޔަ ފުލުހުންގެ ބަޔާނާއި އަދި ހަމަޔަށް ކުރި ފުލުހުންގެ ބަޔާންތަކަށް[14] ފުލުހުންގެ ބަޔާންތަކުގެތެރެއިން، ކުރިމަތިވި ހާޖަރު ހުރިހައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ދިރާސާކުރުމުން އެނގެއެވެ.

35. މި މައްސަލައިގައި އާއިޝަތު ޝާހިދާގެ މައްޗަށް ކުރި ތުހުމަތަކީ ސުލޫކީގޮތުން އެއްވެއްޖުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނު ދިފާޢަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގާއިމުކޮށްފައިވާ ޑިމޮކްރެޓިކް މުޖުތަމަޢެއްގައި ހިފުން

---

[13] މައްސަލައިގެ ނަންބަރު LC2024/10961 / ފުލުހުންގެ ނަންބަރު MF/206179 (28 ޑިސެންބަރު 2024) "ބަންދުގައި ގުޅޭ ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު" ގައި "ބަންދުކުރުމަށްއެދޭ ސަބަބު ކުރުކޮށް ބަޔާންކުރުން" ކޮލަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ

[14] މައްސަލައިގެ ނަންބަރު LC2024/10961 / ފުލުހުންގެ ނަންބަރު MF/206179 (28 ޑިސެންބަރު 2024) "ބަންދުގައި ގުޅޭ ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު" ގައި "މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ވީޑިއޯ ނުވަތަ ފޮޓޯ ހުރިނަމަ" ކޮލަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ

ސަރަޙައްދުތަކަށް ވެސް ކުރާ އަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން، ޤާނޫނު ހިންގުމަށް ހުރަސްއެޅުމާއި ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން މަސައްކަތްތަކަށް ހުރަސްއެޅުމާއި، ޢާންމު މަސްލަހަތަށް ގެއްލުން ހުރި އަމަލެއް ކުރި ކަމުގެ ތުހުމަތަށްވާއިރު، މިކަން ޖެހެނީ ސުލްހަވެރިކަމާއެކު އެއްވެހުރުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނާ ބުނުމުން ކަން އެނގެއެވެ. މިކަން މި ފާހަގަކުރަނީ [illegible] ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެކި [illegible] ގޮތުންވެސް މިކަން އެނގެންއޮތީއެވެ.

36. ސުލްހަވެރިކަމާއެކު އެއްވެހުރުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ފުލުހުން އަމަލުކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ އިސްތިއުނާފު ފަރާތުން މި ދަޢުވާގައި [illegible] ބަހުސް، މި ދަޢުވާގައި ބަލައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ނުކުރެވެއެވެ. އެހެނީ، އެކަކީ [illegible] ނަންބަރު 2024/SC-A/09 **[illegible] [illegible] ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް** ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 2024/HC-B12/7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. [illegible] [illegible] [illegible]** ޤަޟިއްޔާގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

37. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން [illegible]

ފުރުޞަތު ދޭނެކަމަށް" ކަމަށް ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ އަމުރުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ އަމުރުގައިވެސް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން، މި މައްސަލާގެ [illegible] ޝަރީޢަތުން، [illegible] ތުހުމަތުކުރެވޭ [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، އެ އަމުރަކީ [illegible] ކަމަށް ފެނިގެން ދަނީއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވެފައިވޭތޯ

38. މި ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 އަމުރުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ 3 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވަނީ، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރާ ކުށަކީ ބޮޑު ކުށެއް އެއްވެސް [illegible] ހަމަތަކެއް ހަމަނުވާ ގޮތަށް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވާކަމަށެވެ.

39. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައިވަނީ، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި ބާއްވާ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި، އޭނާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްކަމުގެ މަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުން ކަނޑައެޅުމުގައި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ކަންތައްތަކަށް ފުރިހަމަ ރިޢާޔަތްކޮށް، އޭގެ އިތުރުން، ކުށުގެ ބޮޑުމިނާއި، ކުށުގެ [illegible]، ކުށް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ކަމާއި، ކުށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible]، ކުށް [illegible] [illegible] [illegible] ކަމާމެދު ބަލަންޖެހޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެވެ.

40. ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށް ހަމަތަކާ ނުކުތާތަކަށް [illegible] [illegible]، އެ މީހަކު އިތުރަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމަތަކެއް ހަ

ކަމުގައެވެ. އެއީ ފަސްޖެހުނުގެ ކުރިމަތިލައިން ހާޒިރުކޮށްފައިވާ ޝާހިދު ދެކެ ތުހުމަތު ކުރެވުނު ކުށް އޭނާ ކުރި ކަމަށް ބުރުހާނު ހުރި ހުރިކަން ނުވަތަ ނުހުރިކަމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސާބިތުކަން ކުރު ބަރޯސާ[15] ވުޖޫދުވާކަން ނުވަތަ ނުހުރިކަމެވެ. މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 **ސަލީމް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް** ގެ މައްސަލާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތެވެ.[16]

41. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ނިޒާމު ތަރުތީބުކޮށްފައިވާ ގޮތުން ބަލާއިރު، ފަސްޖެހުނުގެ ކުރިމަތިލައިން ހާޒިރުކޮށްފައިވާ ޝާހިދުން ދެކެ ތުހުމަތު ކުރެވުނު ކުށް ކުރިކަމަށް ބުރުހާނު ހުރި ނުހުރި ކަމަށް ބަލާއިރު، އެ 3 ނަތީޖާއަކުން ކުރެ ނަތީޖާއަކަށް ވާސިލުވެވިދާނެއެވެ.

1. ތުހުމަތު ކުރެވުނު ކުށް ކުރިކަމުގެ އެއްވެސް ހެއްކެއް ނެތްކަމަށް ވާސިލުވުމެވެ.
2. ތުހުމަތު ކުރެވުނު ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކަށް ހެކި ހުރި ކަމަށް ވާސިލުވުމެވެ.
3. ތުހުމަތު ކުރެވުނު ކުށް އެ މީހާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ މިންވަރަށް އެ ގޮތް ހެކި ނެތް ނަމަވެސް، އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ހެކި ހުރިކަމަށް ވާސިލުވުމެވެ.

42. އިސްވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް މި މައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތްތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ކުރިން ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކަށް ހުރި ހުއްޖަތް ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް ހުރި ހުއްޖަތުގެ ފަރާގެ ދުރުގެތެރެން ފެނެއެވެ.

---

[15] ސައިޕްރަސްގެ ގަވާއިދުތަކުގެ ކުރިން ޖޫރީ ކުރެއްވުމުގައި މިހާ ބައްލަވާނެ ގޮތްތަކަކީ:

(ހ) ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި ހެކި ހުށަހެޅުމަށް ފަހު ހުރި ނުހުރިކަން ބެލުން ކުރިން ދޭހަވާ ޝަރީޢަތުގައި ހުށަހެޅުނު ހެކި ބެލުމުގެ ނަތީޖާ ސާބިތުކުރުމަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުން

(ށ) ކޯޓަށް ގެނެސްފައިވާ ހެކިތައް ބެލުން

(ނ) ހެކިތައް ބެލުން

(ރ) ބަލަން ޖެހޭ ގޮތުގެ މިންގަނޑު، ސާބިތުވާނަމަ ނަތީޖާ ކުރިމަތިވާނެ ގޮތް ބެލުން. ފަހުން.

[16] މި ޤާނޫނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ގިނަ ނިންމުންތަކުގައި ތަކުރާރުކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/50 (މަރްޔަމް ސަޢީދު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް) ގެ މައްސަލައިގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/61 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަހުމަދު ރިޝްވާ) ގެ މައްސަލައިގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/SC-A/44 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އަލީ ރިޔާޒު އަލި ޢަބްދު 3 ފަރާތެއް) ގެ މައްސަލައާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/16 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އިބްރާހީމް ސަޢީދު އަހުމަދު ފަޔާޒު (2)) ގެ މައްސަލައާ ހިމެނެއެވެ.

މި [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/50 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

43. ތުހުމަތުކުރެވޭ [illegible] ހިފި ހިފުމަކީ [illegible]

44. "ކޮންމެވެސް [illegible] ހިފި ހިފުން" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "ތުހުމަތުކުރެވޭ [illegible] ހިފި ހިފުން" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިފި ހިފުމަކީ، [illegible]

45. މި [illegible] [illegible] [illegible] ހިފި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ބަޔާންކުރެވެއެވެ. އެހެން އެނގިގެންދަނީ ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޔާންކުރާއި ސީސީޓީވީ ފޫޓޭޖުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

46. މި މުޢާމަލާތަކީ ގުޅުންހުރި އަދި މުޢާމަލާތުގެ މައްސަލައެއް، މި މުޢާމަލާތުގައި ހުރި ތަފާސްހިސާބުތަކާ މުޢާމަލާތުގެ ނިންމުންތަކާއި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާ ގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 **ސަރުކާރު އިބްރާހީމް ވ. ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު** ގެ ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަހުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު ސަރީޙަތުގެ މަޢުލޫމާތު އެބައިން ސަރީޙަތުގެ މަޢުލޫމާތުގެ އާއްމު އިސްތިސްނާއީ އެއްގޮތަށް ދި ފަހުގޮތުން ހުރިހާ ކަންކަމަކުން މަޢުލޫމާތު ބަޔާން ފަހިކުރާ ދިރާސާކުރުމަށް، ހުރި ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން، އެ ހެއްކަން ދިޔަ ބޭރަށް ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް މަޢުލޫމާތު ހޯދާ އެއްވެސް ކަމެއް، މިގޮތުން ހުރި ހުރިކަން ބޭނުންކުރުމަށް، އަދި ކަންތައް ތަފްސީލު ގޮތެއް ބަޔާންކުރި ބަލައިގެން ތަފްސީލުކޮށް ދީފައިވާ ހުރި ހުރިހާ ވައިގެ ޝަރީޢަތުގެ ކަނޑައެޅުމަކަށް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާން ދެބައިވެރިން، ކަންކަމުގެ ތަފްސީލު މަޢުލޫމާތު ނިންމާ މި މުޢާމަލާތުގައި، ބަޔާންވެއެވެ ފަހުން ވަކި ގޮތުގެ ނިޔާއަކީ ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާން ހުރި ހުރިހާ ކަމަކީ ސާބިތުކުރެވޭ ގޮތަށް ގޮތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާތީ މި ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާންކުރެވެއެވެ.

47. އެހެންކަމުން، މި މުޢާމަލާތުގައި އެ ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތު ހުރި ހުރި ގޮތާއި ފައިސާ ހޯދުމަށް ސަބަބުން ނޫނަސް އެކި ފަރާތްތަކުގައި ހުރި ހުރިކަން ސަބަބުން ޝަރީޢަތުން ހުށަހެޅި، ހުރި ކަންތައްތައް އަސާސީ ނޫނަސް ހުރި މަޢުލޫމާތު ނޫނީ ކަނޑައަޅާ ފައިސާގެ ކަމުން ހުރި، މަޢުލޫމާތު ދީފައިވާ ފާސްކޮށް، އެ ހުރި ގޮތުން ނަމަ ދިނުމުގެ އިޖުރާއަތު ފައިނަލްކުރެވިފައެވެ.

48. މަޢުލޫމާތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަމާއި، މަޢުލޫމާތު މަޢުލޫމާތުގައި ދިނުމަށް ނަގާފައިވާ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު މުޢާމަލާތުގައި ފައިސާ ދޭންޖެހޭ ތަނާއި ކަންކަމަށް ތަފްސީލުވާ ކަމެއް ކަމުގައި ނުފެނެއެވެ. އެހެންކަމުން، ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން ހުރި ތަފާސްހިސާބުތަކާއި ކަމެއްގެ ގޮތުން ހުރިހާ ތަފްސީލަކީ

[illegible] އިޖުރާއީ [illegible] އެއީ ޝަރީޢަތެއް ހިންގައި، އެ [illegible] މައްޗަށް ދިފާޢުގެ [illegible] ސުވާލުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible].

49. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] ސީސީޓީވީ ފޫޓޭޖް ބިނާކޮށް، ތުހުމަތުކުރެވޭ ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް ހެކި ހުށަހަޅާފައިވާކަން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 ކޯޓު އަމުރުން ނިންމާފައިވާ [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފުވެފައިވާތޯ

50. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ޝަރީޢަތުން ހުކުމެއް ކުރުމުގެ ކުރިން ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މި [illegible] ތަފްސީލުކޮށްފައިވަނީ ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގައެވެ.

51. މި މައްސަލައިގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކުގެ ގޮތުގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އަމުރުގައި [illegible] ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރާއި (5) ވަނަ ނަންބަރަށެވެ.

52. ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރާއި (5) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ، ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް [illegible] [illegible] [illegible] ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ (3) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ބައިވެރިވެފައިވާކަމަށާއި (5) ވަނަ ތުހުމަތުގައިވާ ޖިނާއީ ބަޔާން މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވާނެކަން
އެނގެން ސަބަބުތަކެއްނެތެވެ.

53. މި ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ [illegible] [illegible] 3 ދުވަހުގެ މުއްދަތުން ބަންދުގައި
ބަހައްޓަން ނިންމުމުގެ ގޮތުން އޭނާއަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރި ފަރާތެއްގެ ގޮތުގައި
ކަނޑައަޅާފައިވުމީ، ސުޕީރިއަރކޯޓުތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ
ޚިލާފުވާކަމަށް ކަމުގައެވެ. މިގޮތުން (3) ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކުރި [illegible] [illegible] [illegible]
ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަމާއި، މިކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] (5) ވަނަ ނުކުތާގައި [illegible] [illegible]
ވަނަ ތުހުމަތުގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] ނުރައްކަލެއް [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible]
[illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible].

54. މިކަމުގެ [illegible] ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ސުޕީރިއަރކޯޓުތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ
13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ [illegible] [illegible] ވަކި ވަކި އަކުރުތަކުގައި ހުރި ހާލަތު
[illegible] އަމުރުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާކަމެވެ. މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ސުޕްރީމްކޯޓުގެ [illegible]
[illegible] ދައުލަތުން ބުނެފައިވާ ސުޕީރިއަރކޯޓުތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ
މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. އަދި ސުޕީރިއަރކޯޓުތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (5)

ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާގޮތުން، އެހެނީ ޢާއިޝަތު ޝާހިދާގެ އަމަލުތަކަށް ހުރިގޮތް ހުށަހަޅާފައިވާ ފޫޓޭޖުންނާއި، ސިޓީން ދިޔަ ފުލުހުންގެ ބަޔާންތަކުން އެނގެމުންދާތީއެވެ.

55. މި ނުކުތާގައި ދައުލަތުން ޝަރީޢަތުގެ ހަވާލުދީފައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/19 **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. މުޙައްމަދު ޝާހިދު އިސްމާޢީލް** މައްސަލާގެ 13 ވަނަ ފާހަގަކޮށް ބަޔާންކުރައްވާފައެވެ. މި މައްސަލައިގެ މި ނުކުތާއާ ގުޅޭ ގޮތުން އެ ފާހަގަކޮށްދީފައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ ޝަރީޢަތުކުރުމުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ނ) ގައިވާ ފަދަ ކަމެއްގެ އިޙުތިމާލު އެއްވެސް ނުވަތަ ނުހުރި ކޯޓުން ބަލަންވާނީ، **ޝަރީފް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ކޭސް** ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަދައިން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބަށް ހުކުމްކުރުމުން، އެހެން ސަބަބަށް ފުޖުރު ނުފުރުޞަތުގެ ގޮތުކޮށް ބަލާއިރު މައްސަލަތަކާއި، މިފަދައިން ބަލާ އުފުލެއް ސަބަބަށް ހުކުމްކުރުމުގެ ކުރިން ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެކަމެވެ.

56. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބަޔާންކުރައްވާފައި **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. މުޙައްމަދު ޝާހިދު އިސްމާޢީލް** ޤަޟިއްޔާގައި، ތުހުމަތުކޮށް އިލްޒާމުކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ، އެއްބަސް ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ޖިނާއީ އަމަލުން ހިންގުމުގެ ކުށުގެ 2 ދަޢުވާއެއް ކުރެވިފައިވާ ވީއިރު ސުޕްރީމް ނިންމެވުން ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި އަދުވެސް ކޮށްފައިވާ މައްސަލައިގައި ބުނު ކުރިން ހަމަހަމަނުކުރުމުގައި ހަރަކާތްތަކުގައި ޝަރީޢަތުގެ ނިޔާއަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި ނުކުރާ އަދުވެސް ޝަރީޢަތުގައި ކުރިމަތީ މި އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ. އެއީ މިގޮތުން މި މައްސަލައިގައި ޢާއިޝަތު ޝާހިދާގެ މައްސަލަ ކުރާ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށްފަހު، ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ 533 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، 615 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާއި، (3) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ޢުޤޫބަތެވެ.

57. ޝަރީޢަތުކުރުމުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާގޮތުން ކުރިމަތިކޮށް ކޯޓުގެ އަމުރުން ތަޙުޤީޤު ހަމަހަމަވާގޮތުން ފޫޓޭޖުންނާއި ހުށަހަޅާފައިވާ

ބަޔާންތަކުން ކަން އަމުދުން އެނގޭކަމުގައި ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމުގައި ދައުލަތުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެނަސް، އަމުދުގައި ތަޙްޤީޤު ބަޔާނާއި ސީސީޓީވީ ފޫޓޭޖްއަށް ޙަވާލާދީފައިވަނީ ހެކީގެ ނިސްބަތް ކަނޑައެޅުނުކަމެވެ. ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ އަމަލު ހިންގުމުގައި ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ ބައިވެރިވެފައިވާގޮތުން އޭނާއަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް އޮތް ނުރައްކަލެއްކަމުގައި ބަލާފައިވާ ގޮތެއް ނިންމުމުން ސާފެއްނޫނެވެ.

58. ދައުލަތުން މި މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުމުގައި [illegible] ދައުލަތުން [illegible] [illegible] 27 އޮގަސްޓް 2024ގައި [illegible] "[illegible]" [illegible]

59. [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (5) ވަނަ [illegible] (ނ) ގެ (5) ވަނަ [illegible] "[illegible]" [illegible]

60. [illegible] **[illegible]** ގެ 13 ވަނަ [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ [illegible] (5) ވަނަ [illegible]

ވުޖޫދުނުވުމަށްވުރެ ގާތްކަން ބޮޑުކަމުގެ މައްޗަށް ބަލައި، އެފަދަ ސަބަބެއް ވުޖޫދުވެދާނެކަން ބަޔާންކޮށްދެފައިވާކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

61. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ފަދައިން، މި މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިގެ ނިސްބަތުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާގެ މައްޗަށް [illegible] ނިންމި ނިންމުމަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް ނުދެކެމެވެ. އެހެނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ފަދަ [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 ކޭސް [illegible] ސާދިޔާ 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ [illegible]

ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް

62. [illegible] 145-J/MA/2024/1922 (29 [illegible] 2024) [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) [illegible]

[illegible] ޚަރަދު

63. މި މައްސަލައިގައި [illegible]

[illegible] ޚަރަދު

64. މި މައްސަލައިގައި [illegible]

ހުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތައް [illegible] ހުރުމުން، މާލެ، ހ. [illegible]، އާއިޝަތު ޝާހިދާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޮގަސްޓު 2024) ކޯޓު އަމުރަކީ ޤާނޫނީ [illegible] ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމް ކުރެއްވިއެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު އަބްދުލްވާހިދު ހުސައިން